

Asia: VN/1972/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston koulutuspoliittiseksi selonteoksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry kiittää luonnosta koulutuspoliittiseksi selonteoksi. Se nostaa rohkeasti esiin aitoja haasteita koulutus- ja TKI-järjestelmässämme ja etsii vaikuttavia ratkaisuja. Se on ajassa kiinni ja painotukset ovat kohdillaan. Kiitämme myös sitä, että taiteen perusopetus on oikein huomioitu osana Suomen koulutusjärjestelmää ja se näkyy selkeästi kaaviokuvassa.

Kommentit lukuun 2. Visio/tavoitetila – koulutus ja tutkimus kohti 2040-lukua

Kiitämme selkeää visiota Suomesta, jossa on vahva, laadukkaaseen ja vaikuttavaan kasvatukseen, koulutukseen, tutkimukseen ja kulttuuriin rakentuva sivistysperusta. Se osoittaa sivistyspoliittisen ajattelumme kokonaisvaltaisuutta ja näyttää sivistyksen paikan yhteiskunnassa: kaiken perustana. Kiitämme myös hahmotusta siitä, missä sivistys näkyy: kansainvälisyytenä, moninaisuuden ymmärtämisenä ja hyvinvointina. Kulttuuri- ja taideala osaltaan tukee samoja tavoitteita.

Kommentit lukuun 3.1 Varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus

Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry yhtyy selonteon huoleen lukutaidon laskun suhteen. Heikosti pärjäävien osuus on aivan liian suuri ja myös sukupuolisegregaatioon lukutaidossa on puututtava. Selonteko oikein toteaa, että lukuharrastuksella on tässä merkitystä. Siksi lukemisen ja kirjallisuuden edistäminen koko arvoketjussa tukee tärkeää koulutuspoliittista tavoitetta oppimiserojen kaventamisesta. Selonteossa nostetaan esiin myös tunne- ja vuorovaikutustaidot varhaiskasvatuksessa. Tutkimuksissa on todettu taidelähtöisten menetelmien ja taideharrastuksen, kuten teatterin, vahvistavan näitä taitoja. Ylipäänsä kulttuurilla ja taiteella on suotuisia vaikutuksia oppimiseen, kuten kognitiivisiin valmiuksiin ja jatkuvan oppimisen avaintaitoihin. Siksi oppimiseroja kavennettaessa on kavennettava myös eri väestöryhmien eroja taideharrastuksiin ja taiteen perusopetukseen osallistumisessa - kysymys myös asenteista. On erinomaistan, että lukutaidon lisäresursseille on oma toimenpidepalluransa!

Kommentit lukuun 3.2 Toinen aste

-

Kommentit lukuun 3.3 Korkeakoulut

Selonteossa on todettu, että koulutuspolut ovat kulttuurialalla pitkät. Osaksi tämä johtuu siitä, että ammattimaisen tekemisen taso on monissa taidelajeissa ihan jo teknisesti erittäin vaativa.

Kommentit lukuun 3.4 Tiede ja tutkittu tieto

Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry yhtyy selontekoluonnoksen vaatimukseen, että meidän myös entistä ennakkoluulottomammin hyödynnettävä luovaa tieteellistä, taiteellista ja kulttuurista toimintaa. Luova osaaminen olisi syytä ottaa Business Finlandin strategiseksi tavoitteeksi, joka on osa kaikkien toimialojen ohjelmia.

Kommentit lukuun 3.5 Vapaa sivistystyö

-

Kommentit lukuun 3.6 Jatkuva oppiminen – työuran aikainen oppiminen

Luova osaaminen on sosiaalisten taitojen lisäksi se toinen, jossa ihminen voittaa koneen ja tekoälyn myös jatkossa. Siksi luovuuden edistämisen on syytä olla osa kaikkien alojen koulutuspoliittisia tavoitteita. Se on resilienssin, jatkuvuuden hallinnan ja jatkuvan oppimisen avaintaito. Taiteet ja kulttuuri tarjoavat mahdollisuuksia oppimisen ja onnistumisen kokemuksiin kaiken ikäisille ja kykyisille sekä erilaisista taustoista tuleville oppijoille. Tutkimusten mukaan uusien taitojen oppiminen ja vanhojen taitojen ylläpitäminen voivat vähentää vanhenemisen kielteisiä vaikutuksia. Taiteen ja kulttuurin harrastamisen edistäminen on myös jatkuvan oppimisen politiikan kannalta hyväksi, sillä jatkuvan oppimisen avaintaitojen näkökulmasta aikuisen taideharrastus parantaa omalla äidinkielellä kommunikointia, oppimistaitoja, sosiaalisia taitoja, kansalaistaitoja, aloitteellisuutta, yrittäjähenkisyyttä, sekä kulttuurista tietoisuutta ja ilmaisukykyä.

Kommentit lukuun 3.7 Opetus-, ohjaus- ja muu henkilöstö

Taidelähtöiset menetelmät, samoin kuin menetelmällisesti taideaineet, ovat kokemuksellisia, vuorovaikutteisia ja usein ryhmälähtöisiä, kehollisia ja prosessinomaisia. Taiteellinen toiminta voi tarjota uudenlaisia tapoja oppia ja opettaa, tehostaa oppimista ja taiteen menetelmiä kannattaisikin hyödyntää osana kaikkia oppiaineita. Siihen on opettajille luonnollisesti annettava valmiuksia tai hyödynnettävä tiimiopetusta. Positiivisia tuloksia on saatu taidemuotojen käytöstä esimerkiksi niin, että oppilaille mieluisa musiikki on parantanut koulumotivaatiota, innostanut ja sitouttanut opiskeluun, sirkus on havainnollistanut matematiikkaa, teatteri konkretisoinut tutkittua tietoa ja kuvataide elävöittänyt historiaa. Mikä tärkeintä, taidelähtöiset menetelmät voivat lisätä oppimisen iloa ja merkityksellisyyden kokemusta.

Kommentit lukuun 3.8 Taide- ja kulttuurikasvatus ja -opetus ja taiteen perusopetus

Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry kiittää koulutuspoliittisen selonteon lähtökohtaa, jossa koulutusjärjestelmässä annettava taide- ja kulttuurikasvatus, taide- ja taitoaineiden opetus, taiteen perusopetus perustuvat siihen, että esteettinen hahmotus ja luova ilmaisu on keskeinen osa ihmisyyttä. Kiitämme sitä, että kulttuurikasvatussuunnitelmien nykyistä laajempaa käyttöönottoa kunnissa pidetään suotavana ja todetaan, että sitä edesauttaa opetustoimen ja kulttuuritoimen hyvä yhteistyö. KULTA ry esittää, että kuntien kulttuurikasvatussuunnitelmien edistäminen nostetaan omaksi toimenpidepallurakseen.

Kiitämme myös selonteon esitystä kulttuuripalvelujen saavutettavuuden edistämisestä, kulttuurin toimintaedellytysten vahvistamisesta ja taiteen perusopetuksen saavutettavuuden turvaamisesta.

Kommentit lukuun 3.9 Opintotuki

-

Kommentit lukuun 3.10 Ruotsinkielisen koulutuksen tilanne, tavoitteet ja toimenpiteet

-

Kommentit lukuun 3.11 Maahanmuuttajataustaisten oppiminen ja oppimispolut

Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry kiinnittää huomiota siihen, että maahanmuuttajataustaisten kulttuuriosallistumista ja osallistumista taideharrastuksiin ja taiteen perusopetukseen, on yhdenvertaisuuden ja oppimiseröjen kaventamisen nimissä edistettävä. Taide- ja kulttuuriharrastus edistää myös osallisuutta laajemmin.

Kommentit lukuun 4. Koulutus- ja tutkimusjärjestelmän tilannekuva ja keskeiset muutostekijät. Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat

Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry kiittää tilannekuvaa ja analyysia keskeisistä muutostekijöistä. Haluamme kiinnittää erityistä huomiota kulttuuriperinnön merkitykselle jatkuvuuden hallinnan, kriisinsietokyvyn ja huolenpidontunnon lisäämisestä yhteiskunnassa: se vahvistaa ymmärrystä siitä, että on ollut aikoja ennen meitä ja tulee aikoja jälkeemme. Meidän on vaalittava sitä, mikä on arvokasta. Kulttuuriperintökasvatus on olennainen osa kansakunnan kriisinkestävyyttä.

Koska itse tekstissä todetaan lukutaidon rooli oppimisen sukupuolisegregaatiossa, on poikien ja miesten lukemisen edistäminen nostettava omaksi toimenpidepallurakseen.

Osallisuuden edistämisessä kulttuurilla ja taiteella on merkittävä rooli. Osallistavan ja yhteisöllisen taidetoiminnan on tutkimukseissa havaittun voivan lisätä sosiaalista vuorovaikutusta, tukea ja luottamusta, sekä tarjota osallistujille kokemuksia nähdä, kuulla ja arvostetuksi tulemisesta. Nuorilla osallistuminen taidetoimintaan voi auttaa vähentämään yksinäisyyttä ja sosiaalista eristyneisyyttä, tukea nuorten kykyä rakentaa positiivisia sosiaalisia suhteita, rohkaista nuoria osallistumaan tiiviimmin yhteisölliseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan ja jopa lapsuus- ja nuoruusajan runsas taideosallistuminen on yhteydessä koulu- ja paikallispolitiikkaan osallistumiseen. Se on siis osa aktiivista kansalaisuutta ja siksi on pidettävä huoli siitä, että kaikkialla Suomessa on nuorilla oikeus mielekkääseen kulttuurielämään - esimerkiksi Taidetestaajat -menetelmän kautta.

Meriläinen Rosa

